

Borba

Maribor, 16. novem. 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 46

Trikot: Madžarska - Italija - Avstrija

Revizionistične intrige madžarske politike

Gömbös
madžarski min. predsednik

Ako si hočemo razkriti vse temne pojave marseillskega zločina, moramo točno prepoznati svetovno politiko zadnjih let, kajti atentat na našega blagopokojnega kralja ni bil insceniran samo od teroristov, torej od notranjih sovražnikov, temveč je važen akt zmedene politike raznih, nam nenaklonjenih držav. Njihova politika je bila le reakcija na

USPELE ZVEZE NAŠE DRŽAVE Z DRUGIMI BALKANSKIMI NARODI.

Bil je to strah pred osamosvojenim Balkanom, ki je pričel grozeče in ponosno nastopati v svetovni areni, ter postal tako važen faktor, da so se interesi nekaterih držav radi tega znatno okrnili. Zato se je politika teh posameznih držav združila v skupno fronto ter se obrnila proti vsem zvezam, ki bi Balkan osamosvojile tujih vplivov. Tako je bila

NAJBOLJ OGROŽENA JUGOSLAVIJA,

zato, ker je bila prvobornilka balkanske politike in ker je neposredno mejila na države, ki so bile najodločnejše nasprotnice tega pokreta.

Ta intimna združitev teh držav je bila sicer tajna, vendar se je očitovale z najrazličnejšimi ter jasnimi dokazi. Tako je na primer

ITALIJA NA SKRIVAJ OBOROŽEVALA MADŽARSKO,

ter pošiljala orožje preko Avstrije, ki je k vsej stvari lepo molčala. Tako smo že davno lahko zaslučili vez, ki je spajala ta trikot držav in ozko oklepala zadnjo našo državo. Nadalje so se taborišča teroristov skoraj izključno nahajala v teh državah, ki so bile sicer o počenjanju te bande dobro informirane, pa se za to niso niso zmenile. Taborišča teroristov v drugih državah, so bila samo prehodnega značaja.

Ko pa je evropska javnost s prstom pokazala na prave krivce marseillskega zločina, je zato gotovo imela globlje dokaze. Kajti v hipu so si priklicali v spomin temne in doslej nerazumljive politične pokrete.

Gömbös, madžarski državni predsednik, je nekoč izjavil, da se bo svetovna politika morala graditi in vrteti krog osi Berlin—Pešta—Rim. To je bilo v času, ko se je zdelo, da se bo odnos med Nemčijo in Italijo razširil v mednarodni blok. Madžarska, ki ji vlada kapitalistično plemstvo, je verovala, da ji bo ta zveza

PRINESLA REVIZIJO VERSAILLSKIH DOLOČB,

ter tako nekaterim plemičem novih posestev. Zato se je Madžarska trudila na vse načine, da bi ta zveza postala čim tesnejša in prirčnejša in da se krona sv. Štefana zopet vpostavi. Toda kmalu nato se je to prijateljstvo med Rimom in Berlinom razbilo. Vzrok je bila Avstrija, s svojo čudno taktiko in notranjimi nemiri. Zato se je pozornost madžarskih zaveznikov obrnila na šestmilijonsko Avstrijo, ter vstran od madžarskih revizionističnih zahtev. Tako je Madžarska doživela občuten poraz. Drugi, še občutnejši pa jo je zadel, ko so se razširile vesti o

Mussolini
italijanski min. predsednik

ITALIJANSKO - FRANCOSKEM ZBLIŽANJU,

kajti Italija si je morala poiskati namestnika Nemčije. Toda dočim je zblizanje Italije in Nemčije bilo na podlagi revizionističnih načel, je sedaj Italija povsem pozabila na svoje prejšnje zahteve ter se postavila na stališče,

DA SE VERSAILLSKE POGODBE NIKAKOR NE SMEJO KRŠITI.

S tem si je še bolj odtujila Nemce, katerim je bilo saarsko vprašanje nadvse aktualno, zadela pa je tudi Madžare, ki bi tako morali povsem pozabiti na svoje

Dr. Schuschnigg
avstrijski min. predsednik

skomine po Banatu in slovaških zemljah. Poleg tega pa je bila Francija tudi zaveznica Male antante, ki je bila Madžarski trn v peti. Mussolini je moral kot francoski zaveznik, pozabiti na revizijo, kot osnovo svoje diplomatske akcije in je tako izgubil za Madžarsko vsak pomen. Tedaj se je Madžarska pričela obupno boriti in iskati novih možnosti, da bi opozorila nase.

TOŽARILA JE JUGOSLOVANE, KOT KALILCE MIRU NA NJENIH MEJAH.

Toda vse to ji ni koristilo. Evropa se zanj njo ni zmenila. Zato je segla po zadnjem sredstvu, ki ji je preostalo, da dosežejo njeni kapitalisti »svoje pravice«.

KREPKO JE PODPRLA GROZOVIT MARSEILSKI ZLOČIN.

Teroristične propalce so se vežbale na njenem ozemlju. Še več! Teroristi so bili pod najvišjim varstvom madžarskih politikov, ki so jih usmerjali h grozovitemu dejanju? Toda čemu? Kak pomen bi naj imel tak zločin za madžarsko politiko?

TO NAM JE POSTALO JASNO ŠELE Z GÖMBÖSOVIMI POTOVANJI.

Avstrija, Italija, in Madžarska so se zopet tesno združile, tesneje od vsake pogodbe,

predno je odšel Gömbös v Rim, je in Italijo in prične zopet s svojimi revizionističnimi zahtevami.

PRIKRITI PRAVI POMEN DRUGIH POTOVANJ.

Italijani so bili nad Gömbösom posepom navdušeni in se od tega skrivaj obetali velikih koristi. Zato jih je tembolj prenetilo, ko so novine prinašale članke o razgovorih obeh državnikov, ki so se sukali samo okrog trgovinskih protokolov. Ti razgovori bi torej naj bili glavna svrha tega madžarskega poseta. Program teh razgovorov je bil sicer bolj obširen in je obsegal tudi položaj Evrope po marseillskem atentatu. Do kakih zaključkov sta državnika prišla v tej zadevi, časopisi niso poročali. Gömbösov povratek v Budimpešto ni bil tako triumfalen, kot so si ga Madžari predstavljali. Nekateri listi namigujejo, da Gömbös v Rimu ni uspel.

Bodi temu tako ali tako, eno je jasno:

MADŽARSKA SE JE S POTOVANJI GÖMBÖSA KOMPROMITIRALA

in se razgalila, obenem pa jasno pokazala na svoje tajne zaveznice, ki simpatizirajo z njeno podlo in umazano politiko. Morda je Italiji in Avstriji upadel pogum, ali pa se jima je prebudila vest, vsekakor si

SKUŠATA OPRATI PRED SVETOM ROKE

in na vsak način dokazati svojo nedolžnost. Tako lahko razumemo tudi, zakaj Italija noče izročiti Franciji zločincev Paveliča in Kvaternika, kakor tudi Avstrija Perčiča. Uptavičeno se obe bojita izjav teh pri zaslišanju, ki bi pokazale Italijo in Avstrijo v kaj čudni luči.

Vsekakor je sedanji položaj držav v Evropi, ki je nujen odmev marseillske tragedije, sila nevaren. Države se morajo proti svoji volji grupirati v zveze, v katere so zašle radi svoje dolgoletne zakulisne politike. Upravičeno trdi češko-slovaški zunanji minister Beneš, da bo pomlad 1.1935. zelo resna in bo prinesla težke zapletljaje, katerim se bo težko izogniti.

Fr. Ž.

Pravo ime marseillskega morilca

Bolgarske oblasti so se izkazale naši državi zelo naklonjene, ker so našim oblastim dostavile potrebne dokumente, iz katerih se razvidi identiteta morilca našega blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki ga je naša javnost doslej poznala pod imenom Vladimir Georgijev-Černozemski.

Po uradnem uverjenju, ki nam ga je poslala direkcija sofijske policije in po ostalih dokumentih, je Vladimir Georgi-

jev-Černozemski samo pseudonim, katerega si je zločinec nadel ob vstopu v teroristično organizacijo V.M.R.O.

Njegovo pravo ime je Veličko Dimitrov Kerin. Rodil se je v Bolgarski, v vasi Kamenici, ki se nahaja v peštevskem srezu, in sicer 19. oktobra 1897., kjer je bil tudi krščen in zapisan v cerkveni register. Oče mu še živi in se imenuje Dimitrije Veličko Kerin, ter je prav tako rojen v Kamenici. Tudi njegova mati Risa

Borba, Tvoje glasilo!

V današnji poplavi časopisja in najrazličnejših revij, različnih vrst in kvalitete, — so le redki taki časopisi, ki bi bili dosledni svojim smotrom in ki bi res služili oni ideji, ki bi morala biti sveta vsakemu časopisu: kulturni, gospodarski, socialni in nacionalni podvig kroga svojih bralcev. In še nekaj: časopis bi moral vedno in povsod braniti in zagovarjati interese onih, katerim je namenjen. Da temu ni tako, vidimo že, ako se ozremo nekoliko po delu slovenskega časopisja. Nekateri časopisi pri nas, ki hočejo veljati za nacionalne, so n. pr. podpisani z denarjem naših največjih narodnih in državnih nasprotnikov — to je od inozemskih kapitalistov. Ti časopisi seveda ne morejo nikoli braniti naših interesov v polnem obsegu, ker so vezani, da zagovarjajo interese onih, ki so vložili v to časopišno podjetje svoj denar. In so zopet drugi časopisi, ki se nazivajo za »delavska glasila«, pa prejemajo podporo v raznih oblikah samo za to, da izigra vajo delavstvo. Nočemo na tem mestu iznesti teh naših časopisov, ker čitatelji že sami vedo, kateri so to. Večina našega časopisja je pač taka, da izpreminja barvo kot kameleon, da se stalno obrača za vetrom in da mu je glavno — profit. V lovu za tem zatajujejo svoje osnovne ideje in prodajajo interese vseh onih, katere zastopajo, in oznanjujejo evangelij, ki je plačan.

Časopis, pa naj bo to dnevnik, tednik, ali mesečnik, je glasilo one skupine ljudi, ki imajo skupne interese, ideje in smotre. Zagovarjati in braniti mora torej predvsem interese teh. Večina čitateljev zgoraj omenjenega časopisja pa ne

uvidi, da se njihovo »glasilo« bori večkrat proti njim in da baranta z idejo, da večkrat ustvari »javno mnenje«, ki je povsem nasprotno mnenju pristašev. Seveda se to izvrši v taki obliki, da se tega ne da dotipati.

Doslednost v ideji je ono, kar pogrešamo danes pri večini časopisov. Ne mislimo tu onih, ki so zgolj »senzacionalni« in ki poneumljavajo ljudi. To je pač »kšeft«. Mislimo pa one, ki se prištevajo med idejne, pa se dajo kupiti od vsakogar in hočejo potem veljati za »edino merodajne« glasnike v vseh nacionalnih, socialnih, gospodarskih, političnih in kulturnih ozirih.

»Borba« ni med takimi. Za njo ni nikakega kapitala, ona živetari od številke do številke, samo od naročnine. Ona je res glasilo malega človeka, glasilo socialno najšibkejših. — »Borba« je neodvisen list, pa je zato še vedno udarila brezobzirno prav po onih, ki jih ščiti večina naših listov in o katerih nočejo in ne smejo poročati. K vsem dogodkom je »Borba« zavzela svoje stališče, vse njeno pisanje je in bo vedno stremelo za nacionalno, socialno, politično, gospodarsko in kulturno obnovo današnje družbe, naroda in države.

Danes pozivamo vse naše drage prijatelje in pristaše, da nas v teh stremeljenjih podpro! Vsak naš naročnik nam mora pridobiti vsaj še enega novega naročnika!

Vabimo v naš krog vse one, ki se zavedajo velike važnosti poslanstva našega nacionalno-socialnega pokreta.

Zvestoba za zvestobo!

da škodujejo enemu in drugemu, sami pa si gradijo premoženje, ki ga po raznih, nam neznanih potih spravljajo v po največ nam sovražno inozemstvo. Tako so ta podjetja pravzaprav za to tu, da uničujejo na eni strani zdrav domač narod, na drugi strani pa ropajo državo na vse mogoče načine. Nerazumljivo nam je, da so nekatera podjetja v Mariboru in okolici, ki so na davkarji vedno pasivna, njih ravnatelji in obratovodje pa imajo na leto po več novih avtomobilov. Iz socialnega vidika vidimo, da ta ni za naš narod in državo nikakih koristi.

Enako in še v večji meri pa so ta podjetja po veliki večini škodljiva tudi iz nacionalnega vidika.

V nobenem podjetju, bodisi tekstilne ali druge stroke, ni službeni jezik slovenski ali srbohrvatski. Pisarniško osebje je 90 odst. nemško-nacionalno šovinistično, nam sovražno, ostalih 10 odst. pa je mlačno in v veliki večini raje proti nam, kot z nami. Medtem, ko naši mladi intelektualci z vsemi mogočimi maturitetnimi izpričevanji, absolventi vseh mogočih trgovskih šol, inženjerji in juristi, pohajajo brezposelni po ulicah, imajo ta podjetja po pisarnah knjigovodje, korespondente in celo tipkarice, ki niso zmogni našega jezika in v največ primerih niso naši državljani. Da nam pokažejo, kako malo smo jih vredni, nastavljajo celo inozemske, državnega jezika nezmožne potnike. Enako izgleda tudi pri strokovnem delavstvu. Po mnenju teh tujerodcev, naš narod nima niti poslovdih, niti mojstrov, niti boljše kvalificiranih delavcev, temveč samo najnižje delavstvo. Če pa se že kje posreči vriniti našega človeka, mu takoj pokažejo, da ga smatrajo manjvrednim s tem, da mu za enako delo, kot ga opravlja tujerodec, plačajo komaj četrtino tega, kar dobiva njegov tujerodni »gospod kolega«. Vse te moči si pridobivajo pod raznimi naslovi specialistov, medtem ko zakon o zaposlovanju inozemcev točno navaja, da se morejo zaposliti le take moči iz inozemstva, katerih pri nas ni. Pri tem moramo ugo-

toviti žalostno dejstvo, da intervenirajo v takih primerih največkrat razne osebe, ki se v javnosti hočejo dičiti z nacionalizmom in patriotizmom. Zavedamo se dobro, da bi sicer to ne bilo mogoče.

Tujerodci pa se ne zadovoljujejo samo s tem, da uvažajo inozemce in jih nameščajo v službah, za katere imamo več kot dovolj lastnih ljudi. Oni ob vsaki priliki kažejo zaničevanje do našega naroda in do države. Kakšna zasmehovanja mora prenašati po tovarnah naše delavstvo, smo že večkrat ugotovili in to se ponavlja še danes brezobzirno dalje. Našemu človeku škodujejo kjerkoli morejo, ga zapostavljajo in podcenjujejo. Znani so nam primeri, ko se ni hotelo sprejeti navadnega delavca, ker ni znal nemški. Nekemu drugemu delavcu se je v mariborskem podjetju povedalo, po nekem obratovodji, da je sicer dober delavec in bi se mu dala tudi boljša plača, da pa je gospod šef njemu nenaklonjen, ker se preveč nacionalno udeležuje. Drugega, ki je prišel prositi za delo kot uradnik, se je vprašalo, če je Žid? To se ga pa ni vprašalo zato, ker bi bil morda gospod šef Židom nenaklonjen, ampak zato, ker je šef sam Žid. Ker prosilec ni bil Žid, je odšel praznih rok.

Takih primerov je polno, toda če naš človek to prijavi oblastim, je po navadi brez uspeha, ker znajo ti tujerodci vedno najti svoje »priče«, ki vse zanikajo in ostane naš človek osamljen in nazadnje osramočen.

Vse to se da odpraviti samo z energično kontrolo po vseh podjetjih. To kontrolo morajo izvesti oblasti s pomočjo vseh nacionalnih organizacij. To se nam že obljubuje več let, toda stanje je še danes neizpremenjeno. Kako dolgo bo še to trajalo? Ali naj posežemo po samopomoči? Odgovorni činitelji naj vedo, da je tega zasmehovanja naših ljudi dovolj in naj ne čakajo, da bi prišlo do nepotrebnih razburjenj.

Kako dolgo še?

Veriga socialnih in nacionalnih krivic

V Mariboru in v vsem obmejnem pasu gradijo tekstilne tovarne ena za drugo. Na prvi pogled se zdi, da je s tem podvigom industrije pomagano našemu ljudstvu. Na žalost pa ni tako in vsak dan bolj opazamo, da je naraščanje teh podjetij za narod in državo naravnost škodljivo. Tako iz socialnega, kakor nacionalnega vidika.

Iz socialnega vidika zato, ker ta podjetja požirajo mase našega naroda, posebno mladine in jih zaposlujejo po večini v nehigijenično urejenih prostorih. Poznamo več takih podjetij in moramo z žalostjo konstatirati, da se je pri dovoljenjih za obrat od strani merodajnih oblasti, postopalo preveč tolerantno in se ni zahtevalo ponekod niti zadostnih ventilacij, da ne govorimo o svetlobi, straniščih itd. Delavstvo, ki je zaposleno v takih podjetjih zapada tuberkulozi, ker je primorano po navadi delati ne samo zakonito določenih osem ur, ampak je prisiljeno radi slabih mezd delati nadure, tako, da se nahaja v takih prostorih večkrat po deset in še več ur na dan. Pri najmarljivejšem delu, pa največkrat prejema to delavstvo mezd, ki bolj siliči miloščini. V rokah imamo dokaze, da

delavec — družinski oče, prejme za desetdnevno delo 80 Din in še manj, ženske pa še toliko ne. Plačilni listki izkazujejo v nekaterih podjetjih vsemogoče odtegljaje, navadno pa še razne kazni, tako, da koncem mezdne dobe delavstvo ne ve, zakaj pravzaprav dela. Posebno značilni primeri so kazni. Podjetje plača delavca za ves dan, včasih komaj 20 Din. V rokah pa imamo takozvane »Strafcelne«, na katerih je zapisano »Zvaj minuten feršpetung, Strafe 5 Din«. Kaj naj si naš delavec misli o avtoriteti svojega materinskega jezika in države, o tem naj razmišljajo merodajni činitelji.

Dobrohotno mislimo, da bi morale naše oblasti takim razmeram napraviti konec. Interes države je, da ima zdrav, krepak naraščaj. Če pa bo mladina, ki je primorana iskati kruha v takih podjetjih in mora poleg trdega dela še stradati, kedaj lahko upoštevana kot zdrav, krepak narod, je pač več kot dvomljivo. Od takega naroda ne more nihče pričakovati zdravega naraščaja in komu je to v škodo? Razumemo, da tujerodci in židovski paraziti nimajo pred očmi naroda in države. Prišli so k nam, ne da bi pomagali narodu in državi, temveč zato,

Narod in „človeštvo“

V centru sodobne socialno-filozofske borbe — in tako borbe socialne politike — stoje pojmi naroda in nacionalizma.

Dali je narod, nacija, — gotova realnost, ki ima biten značaj za razvoj vsega človeštva, ali je to samo neka fikcija, neki predsodek umetno ustvarjen v procesu razredne borbe in to na korist enega razreda in na škodo drugega?

Če se postavimo na to drugo stališče, moramo dosledno in logično priznati, da mora pojm naroda in nacije izpasti iz socialne filozofije človečanstva; da mora razdelitev človečanstva na poedine narode in na poedine nacionalne države s svojimi teritorialnimi mejami evolucionalnemu potom ali celo revolucionarnim prenehati; in da mora na mesto velikega števila nacionalnih držav stopiti človeštvo kot socialna celota brez kakršnekoli teritorialne razdelitve.

Z drugimi besedami — mi bi se torej postavili na anacionalno stališče, na stališče doslednega internacionalizma, ki ga hoče — vsaj v teoriji — tretja internacionala. In obratno: če priznamo, da pojm naroda odgovarja socialni realnosti, ki ima pozitiven značaj tako za narodno celoto kot za poedince in tako indirektno tudi za človeško celoto — potem moramo ostati dosledni nacionalisti v socialno filozofskem in tako tudi socialno političnem pogledu nasprotni internacionalizmu. To seveda ne pomeni, da bi dosledni nacionalizem imel šovinistični značaj, to je, da bi izključeval pomirjevalno mednarodno življenje. Nasprotno, dosledni nacionalizem mora spoštovati pravice vsakega naroda in čuvati njegove interese, dokler ti tujenarodni interesi ne prehajajo v ofenzivo. Šele takrat more priti do oboroženega spora. To je brez dvoma neka negativna pojava v mednarodnem življenju narodov in to pojava navaža dosledni internacionalizem kot zelo važen razlog proti nacionalizmu. Toda ali more tudi najdoslednejši internacionalizem ohraniti večni mir mednarodnega človeštva kot svoj ideal? To ni samo danes, temveč bo ostal večno

problem in zato ne more služiti kot zadosten razlog proti nacionalizmu.

Na svetu obstajajo tudi drugi življenjski zakoni. Zakon, da ni na svetu dveh bitij, ki bi bili absolutno in povsem enaki prav tako velja za človeka, kot za človečanstvo. Važen je tudi življenjski zakon, zakon borbe za obstanek. Ta boj ni samo socialen pojav, temveč je v svoji osnovi povsem življenjski. Ljudje in njihove skupine — od najmanjših, pa do največjih, kot so to narodi, se ne bore samo za materialne interese, temveč tudi za mnoge druge: za biološko pravico ohranitve svoje osebnosti, za pravico človeške osebe, za svobodo svojega duha, za svojo raso in tudi za sorodne rase in narode. Torej je osnova predvsem biološka, šele nato socialna. Priroda in dobe socialnega življenja so ustvarjale človeške rase in narode. Rasne jezikovne in psihološke odlike kakega naroda so predvsem biološki pojavi, ki se ne morejo kar tako menjati s socialnimi in političnimi pokreti, bodisi evolucionarnimi, bodisi revolucionarnimi. Noben pokret ne more uničiti teh bioloških zakonov grupiranja individuov.

Zato rase in narodi nikakor niso fikcija, temveč gotova biološka vrsta, stabilna resničnost, stabilnejša od najjačjih socialnih pojavov in sil kot sta to kapital in delo. Ogromen je vpliv kapitala na socialno življenje vseh ras in narodov, da bi jih zavedel v neko internacionalno celoto. Kajti tudi v proletarskem razredu vedno faktično obstoja razlika in ožja grupacija po bioloških zakonih in rasnih instinktih nacionalnih kakor tudi individualnih. To je realno dejstvo, s katerim mora računati tako internacionalni kot nacionalni ideal.

Idal »človeštva« kot edine socialne celote brez vsake teritorialne razdelbe je v nasprotju z absolutno dognanimi biološkimi dejstvi — z rasnimi, jezikovnimi in duhovnimi razlikami obstoječih narodov in s prirodno potrebo teh narodov, da se bore za pravico njihove osebnosti. Nemogoče je, da bi obstajalo »člove-

Hristoskova, ki mu je že umrla, je bila iz te vasi. Brat Anastaz in sestra Latinka in Nevenka, žive v Bolgarski. Zločinec se je oženil dvakrat. Iz prvega zakona mu je ostalo žensko dete.

Sofijsko okrožno sodišče ga je dvakrat obsodilo in sicer pod različnimi imeni. Tako leta 1928. na smrt radi uboja narodnega poslanca Dime Hadži-Dimova, katerega je izvršil 1924. leta in na do smrtno ječo leta 1931., radi uboja Nau-ma Tomolevskega, ki ga je zagrešil leta 1930. Po drugi obsodbi je bil zaprt do 14. jan 1932, ko je bil amnestiran na osnovi Zakona o amnestiji.

Po podatkih bolgarske policije je bil Kerin po centralnem odboru organizacije V.M.R.O. poslan k Paveliču kot instruktor teroristov v Madžarski. Bolgarske

oblasti so ga iskale potom »Službenih novin« pod imenom Vladimira Georgijeva Černozevskega in publicirale njegov opis in njegovo fotografijo.

Iz navedenega je razvidno, da je Kerin bil čisto navaden kriminalni tip in profесиionalni morilec.

Avstrija poseti Italijo.

Po Gömbösu se je odpravil v Rim tudi avstrijski zvezni kancelar dr. Schuschnigg v spremstvu zunanjega ministra barona Berger-Waldenovega. Poročajo, da je namen njegovega potovanja nadaljevanje italijansko-avstrijskega sporazuma iz l. 1930. ter italijansko-avstrijskih-madžarskih protokolov, sklenjenih v Rimu v začetku letošnjega leta.

štvo», temveč obstajati morajo le poedine sile, ki v resnici imajo občečloveški značaj in radi tega lahko zavladajo vsemu človeštvu. Od teh sil sta največji kapital in znanost. Toda tudi kapital kakor znanost bi zamenjalo svoje sile na ustvarjanju »človeštva« in na rušenju večne nacionalne organizacije narodov. Od obeh sil je samo kapital zmožen, da igra stvarno vlogo v delu na ustvarjanju »človeštva«; dočim znanost more samo idealno, duhovno podpirati politično delo kapitala. Tudi Pan-evropa se ni pokazala kot nekaj stvarno ustvarljivega, v kolikor je pač težila za ustvaritvijo »človeštva«. Zato bi bilo tako za narodne, kot za občečloveške interese koristnejše, da bi se nehala s fantaziranjem o utopiji »človeštva«.

Dr. Tim. Lokot, univ. prof. v »Idejah«.

Zakaj smo proti osnutku zakona o minimalnih mezdah?

Zahtevamo: enako plačo za moško in žensko delovno moč

Osnutek zakona o minimalnih mezdah je izdelal g. Filip Uratnik, tajnik ljubljanske Delavske zbornice. Ne oporekamo sicer njegovi dobri volji pri tem delu, vendar pa smo upravičeno mnenja, da je pri tem napravil napake, ki lahko postanejo za delavstvo usodopolne.

V »Delavcu« od 25. okt. t. l. odgovarja g. Uratnik posebno ugovorom proti osnutku, ki jih je iznesla marksistična »Zveza žen in deklet«, ki v splošnem pobija osnutek, posebno pa glede razlike v mezdah za moško in žensko delavstvo. Drugi ugovori te organizacije niso tako važni, ker gredo več ali manj iz marksistične ideologije.

V odgovoru g. Uratnika na te ugovore navedene zveze v omenjenem listu, je posebno zanimiv zaključek, v katerem pravi gosp. Uratnik, da je imel pri proučevanju problema minimalnih mezd pred seboj poleg mednarodne zakonodaje, tudi priporočilo mednarodnega urada dela, ki pravi, da naj se urejujejo mezde elastično, tako, da iste niso vnešene v zakon, temveč naj zakon le vpostavlja distance, ki naj minimalne mezde določajo. Le za podlago enotne zakonodaje, da je v osnutku navedel smernice, po katerih bi te instance postopale.

Prav v teh smernicah pa obstoja nevarnost za delavstvo, ker se dela razlika med mezdami moške in ženske delovne moči in to posebno v starosti od 18. leta naprej. Ko je sestavljal gosp. Uratnik v teh smernicah minimalne mezde, je pozabil, da bi naša podjetja, če se princip razlike med moškim in ženskim delavstvom uveljavlja, pričela odpuščati moško delavstvo, kolikor bi bilo mogoče in bi uvažala same ženske moči. Posebno tekstilna industrija, ki zaposluje pretežno ženske moči, bi to izkoristila. Pozabil pa je avtor osnutka pri tem tudi princip, ki ga danes hoče uveljaviti vse delavstvo, to je: enakopravnost ženske v plačilu za opravljeno delo.

Nacionalno delavstvo stoji slej ko prej na principijelnem stališču, da se ženske ne zaposlujejo v tovarnah in raznih drugih obratih, ker se zaveda, da je to škodljivo narodu, ki s tem izgubi glavno moralno oporo v rodbinah. Moramo pa priznati, da bo v sedanjih časih le z vztrajnim bojem možno doseči, da se žena vrne rodbini in deci, kar pa v doglednem času ni pričakovati. Ker moramo torej to zlo tolerirati, pa stojimo na stališču, da mora pri danem položaju prejemati ženska delovna moč za enako delo, enako plačilo, kakor moški. Ne plačuje se namreč moške ali ženske, temveč plačuje se delo kot tako! Če ženska opravlja isto delo kot moški, mora prejeti tudi isto plačilo, ker tudi podjetnik ne dela nikake razlike v cenah blagu, naj si ga izdela moški ali ženska. Zakaj torej podjetniku dajati zakonito možnost izkoriščanja?

V svojih smernicah je nadalje avtor osnutka razdelil mezdo po starosti delavcev. Tudi tu je pozabil na glavno načelo, da ima podjetnik vedno raje mlajše moči, kakor starejše. Če bi izšel zakon na podlagi tega osnutka, bi se vsak podjetnik posluževal mlajših moči, že radi tega, ker mu mlajša moč posebno v starosti od 18. do 30. leta več proizvaja, kakor že izmučena starejša moč. Če bi se uveljavilo načelo avtorja, bi bile posledice tega za starejše delavstvo naravnost porazne. Imeli bi naenkrat velikansko množico kvalificiranih, izvežbanih delavcev in delavk med brezposelnimi vrstami, ker bi vsak podjetnik delavca, ki prekorači trideseto leto in kateremu bi moral po predloženem osnutku dati večjo mezdo, raje odpustil in obdržal samo mlajše moči. Na ta način bi tak zakon

naravnost podjetnikom njihov dobiček na račun delovnega ljudstva povečeval. Avtor bi moral tu za podlago vzeti ne starost delavca in delavke, temveč službena leta.

V osnutku se je pa pozabilo še na druge važne točke, brez katerih tudi zakon o minimalnih mezdah ne bi dosegel svojega namena, kakor ga ne dosežejo obrtni zakon, zakon o socialnem zavarovanju in zakon o zaščiti delavstva, ki se kljub svojemu dobremu namenu v največ primerih izrabljajo v škodo delavstva, oziroma se jih delavstvo ne more posluževati, ker je vedno lahko radi ozkosrčnosti in nesocialnosti podjetnikov izpostavljeno brezposelnosti, če jih hoče dosledno uveljavljati.

Poleg vsega tega so pa v smernicah navedene minimalne mezde na vsak način prenizke. V osnutku se gibljejo minimalne plače pri nekvalificiranih, nesezonskih delavcih med 230 Din in 594 mesečno. Pri kvalificiranih delavcih pa med 402 in 1039 Din mesečno. Posebno pri

mlajših delavcih ne dosežejo te mezde niti eksistenčnega minimuma, ki je v naši državi precej višji za najskromnejše preživljanje. Sicer meni avtor, da je nislil pri tem najnižjo plačo, ki jo mora delavec prejemati, vendar pa je pozabil, da bi podjetniki v naši državi vzeli te smernice za edino podlago in ne bi v nobenem primeru hoteli vedeti o kakšni mezd, ki bi le za paro prekoračila po tem osnutku določene mezde.

Ko je g. Uratnik izdeloval ta osnutek, bi moral obenem misliti tudi na to, da je potrebno pri takem zakonu navesti določilo, s katerim bi se odpravilo dosedanje samooblast delodajalcev, ker moramo slej ali prej uveljaviti načelo, da mora tudi podjetnik biti odgovoren v primeru, da zakon ne izpolnjuje. Obenem s tem osnutkom bi bilo tudi možno vstaviti pravilnik, s katerim bi se podjetniku odvzela samooblast pri sprejemanju in odpuščanju delavstva in bi bil odvisen od oblasti, katero si mi zamišljamo v delavskih sindikatih. Brez teh bi se delavstvo ne smelo niti sprejemati niti odpuščati.

Da se to delo izvrši, so za to poklicani delegati delavske zbornice, kajti, če se že pripravljalo za delavstvo tako važni osnutki zakonov, je potrebno, da so isti popolni in ne polovičarski.

Zato zahteva nacionalno delavstvo, da se osnutek temeljito izpremeni in odpravi posebno razlika med mezdami moškega in ženskega delavstva ter da se mezde ravnajo po službeni dobi v stroki, ne pa po starosti delavstva.

Iz navedenih vzrokov smo proti predloženemu osnutku zakona o minimalnih mezdah in zahtevamo, da se ti razlogi upoštevajo!

V—a.

Kdo so pravi gospodari sveta?

(Nadaljevanje in konec.)

»Toda kljub temu delo razorožitvenih konferenc le ni bilo zastoj«, bo trdil do bro informirani optimist. »Neglede na bojazen pred vojno, katere se ne bi smelo podcenjevati, so se vendar stvorile med velesilami nekatere prepovedi, ki zabranjujejo plinsko vojno,« bo nadaljeval naš optimist. V resnici se je uporaba vojnihih strupenih plinov, ki bi utisnila grozovit pečat bodoči vojni, v versajlski pogodbi zabranila in leta 1922. se je ta prepoved ponovila v Washingtonu, tri leta pozneje v Haagu in v ženevskem protokolu ter končno leta 1930. na pripravljanih komiteju razorožitvene konference. Kljub temu pa se optimist grozovito vara. Produkcija strupenih plinov in eksperimentiranje z njimi se ni končala, temveč raste iz dneva v dan. To ne velja samo za Nemčijo, ki se notorično pripravlja za plinsko vojno: V odboru »Imperial Chemical Industries«, največji kemični tvornici Anglije in sveta sploh, sede gospodje, ki smo jih srečavali že v Vickersovem podjetju: Lord Reading, lord Aspley, lord Melchett itd. Med glavnimi akcionarji pa se nahajajo Neville Chamberlain in sir Austin Chamberlain, da ne govorimo o državnem sekretarju za zunanje zadeve Johnu Simonu, ki je prav tako bil nedavno glavni akcionar. Čemu so se ti gospodje pomešali med to morilsko bando, je lahko nejasno samo tistemu, ki pred dejstvi nalašč zapira oči.

Tudi washingtonska preiskava je razkrila nekaj zanimivih podatkov o kemičnem oboroževanju. Zanimiva je izjava nekega gospoda B. C. Gossa, ki je v svetovni vojni bil poročnik v plinskem oddelku ameriške vojske in je danes predsednik »Lake Erie Chemical Co.« industrije. Pred preiskovalnim odborom je prostodušno izjavil, da je bil v marcu leta 1933. poklican v Turčijo, da bi tam kaj ustanovil tovarno strupenih plinov. Turški agent mu je pisal pismo, ki je bilo pred preiskovalnim odborom prečitano in v katerem sporoča:

»Turška vlada je član Zveze narodov in se je radi tega zavezala, da v primeru vojne ne uporablja strupenih plinov. Ker pa se druge države, tudi članice Zveze narodov sila oborožujejo in tudi producirajo ogromne množice strupenih plinov, naša država nika-

kor noče priti v tak položaj kot Mandžurija in je zato sklenila osnovati etz — sodno plinsko tovarno.«

V Angliji se na vso moč trudijo izumiti nove vrste strupenih plinov. Vlada je naklonila letno 150.000 funtov za take eksperimente, ki se večinoma vrše v kemično preiskovalnem centru Bretonu. Za poizkuse uporabljajo živali. Od 1. novembra 1926. do 8. julija 1929. so preizkusili učinke plinov na 410 domačih zajčih, 47 kozah, 989 golobih, 39 mačkah, 153 miših in 40 kanarčkah. Več kot petina živali je pri tem izgubila življenje. Sicer bi to še ne bilo tako zlo, kajti človek naj ne bo preveč sentimentalni. Kaj pa bi rekli na neko drugo pismo, ki je bilo prav tako prečitano pred washingtonskim odborom, kjer neki chilski agent sporoča, nam že znanemu predsedniku »Lake Erie Chemical Co.«:

»Dobil sem dovoljenje preizkusiti vaš plin, ki naj povzroča solzenje, na stopenidesetih kaznjencih. Uspeh je bil izreden.«

Torej poizkusi na ljudeh, kot da bi bili živali, ne glede na možnost, da lahko podležejo poškodbam ali vsaj resno obolenje!

Na kratko hočemo še očitati rezultate washingtonske preiskave.

1. Oboroževalna industrija je danes, kot je bila nekdanj, internacionalna, ker brez izbire prodaja vsakomur, ki to želi in plača. Amerika na primer na vse kriplje podpira svojo bodočo vojno nasprotnico Japonsko z vsem, kar je tej za vojno potrebno. V prvi polovici letošnjega leta je Japonska pokupila 57% vse ameriške orožne produkcije. Velika oboroževalna podjetja imajo v vseh državah svoje podružnice: Na primer: Vickers Armstrong v Kanadi, Španiji, Italiji, Romuniji, Holandski, Poljski, Japonski in Franciji. Vsak izum je za vse države enakovreden, če ga hočejo sprejeti in dobro plačati. Tako je bila neka angleška bomba, ki prebije najdebelejši oklep do leta 1933. patentirana v osemih državah.

2. Oboroževalna industrija ne pozna konkurence. Washingtonska preiskava je dognala, da je med obema svetovnima tvrdkama, Vickers v Angliji in Electric Boat Co. v Ameriki, ozko sodelovanje. Obe tvrdki sta si omejili svoje interesne

sфере. Na profitu ene tvrdke je soudeležena tudi druga. Cene orožju so kartelirane in se zvišujejo, ker je konkurenca po tajni pogodbi nemogoča. Tvornica letal Pratt & Itney se je osnovala leta 1925. s tisoč dolarji kapitala in je do avgusta 1932. dosegla čisti dobiček 12 in pol milijonov dolarjev!

3. Oboroževalna industrija dobiva velikanske državne podpore. V Washingtonu se je govorilo tudi o tem, da je ameriško mornariško ministrstvo uprizorilo demonstracijo, da bi s tem podprlo svojo domačo firmo pri prodaji nekega novega produkta v inozemstvu. Vi-dez je, je konstatiral predsednik preiskovalnega odbora Nye, da je vlada samo zato, da podpira trgovino oboroževalne industrije.

Čemu torej preiskave? V glavnem iz notranje političnih razlogov, ker so radi razkritja kompromitirane stranke. Vsekakor današnja Rooseveltova Amerika ne želi vojne. So pa druge države, ki jo neumorno pripravljajo. Vsak, kdor čita časopise, jih pozna. Radi tega premotrimo še končno vprašanje, da li je možno zavreti bližajočo se vojno nevarnost? Ker na možnost razorožitve nihče več ne misli, zato je to vprašanje istovetno z drugim: ali se lahko najdejo sredstva, ki bi onemogočila to krvavo obrt? Kot najvažnejše se priporoča državna kontrola nad trgovanjem z orožjem ali pa podražavljenje oborožitvene industrije. Tudi senator Nye je tega mnenja. Toda oboroževalna industrija že itak lahko smatramo za podražavljeno: njeni zastopniki se de v vladah in parlamentih, njeni delničarji so krmarji usode narodov, njeno propagando vrši iz gotovih razlogov vlada sama.

Oboroževalna industrija pripravlja vojno in sicer ne sama, temveč ji pomagajo tudi drugi elementi, ki jim je vojna dobiček. Pred kratkim smo lahko čitali članek, ki trdi, da vojna ne bo toliko povzročena od oboroževalne industrije, temveč radi vojne strasti raznih narodov. Emil Ludwig priporoča kot edino učinkovito sredstvo pojm začetnika, prvega napadalca in tako vojnega zločinca.

Razorožitvena iluzija je mrtva. Iluzija oborožitve živi in se ne da več potlačiti. Nima smisla, da se proti njej borimo. Naš boj bodi naperjen proti bodoči vojni. Pa ne s pomočjo resolucij in pasivnih rezistenc, kot n. pr. z generalno stavko delavstva v primeru vojne. Koliko take resolucije zaležejo, je pokazala svetovna vojna, to ni problem delavstva, temveč problem svetovne politike. Ta naj skrbi, da prepreči dvem ali trem državam, ki vojno komaj pričakujejo, izvršitev njihovega načrta, da bi pahnile človeštvo v nove, še nedoumete katastrofe. Sredstvo proti vojne želečemu fašizmu ni internacionalizem, temveč aktivna uklonitev onih narodov, ki si vojne ne žele. Vse drugo je iluzija!

Drobne zanimivosti

z- Velika eksplozija. Na japonskem parniku »Raman Maru« so eksplodirali bencinski rezervoarji. Parnik je potom radia takoj pozval na pomoč. Mnogo ladij je odhitelo na pomoč, vendar o ladiji ni bilo več sledu. Sedaj krožijo ladje po morju in še vedno iščejo.

z- Ponoven štrajk rudarjev v Pečuhu. Rudarji v Pečuhu na Madžarskem, so pred dnevi pričeli znova štrajkati. Zahtevajo povišanje akordnih plač. Prišlo je tudi do velikih nemirov in je bilo ranjenih v spopadu s policijo več delavcev. Pri burnih demonstracijah so sodelovale tudi žene in otroci.

z- Brezposelnost v Nemčiji. Koncem meseca oktobra je po službeni statistiki bilo v Nemčiji brezposelnih 2,268.000 delavcev.

z- Zvezo proletarskih ateistov (brezbožcev), ki je vršila protiversko propagando na Češkoslovaškem, so sedaj razpustili.

z- Rekord v strojepisju je postavil te dni neki Španec v Madridu, ki je tipkal brez prestanka celih 23 ur.

z- Zapuščina Rooseveltu in Stalinu. Amerikanec Meckbern, ki je te dni umrl, je v svoji oporoki zapustil po 1000 dolarjev ameriškemu predsedniku Rooseveltu in ruskemu komisarju Stalinu.

E. S.:

Jesenska romanca

V daljavo se je izgubljal drevored, dvoje vrst napol golih kostanjevih drevov v poslednjem čaru jesenskega slovesa. Vse na okrog pa tiha, pusta plan in nad njo nebo, nedogledno in mrtvo, kot stapa pod njim. Hodila sta drug ob drugem z eno in isto mislijo v srcu in na jeziku. Toda besede ni bilo, zamrla je v pričakovanju... Vedno težje je legal ta moreči molk na njene misli, se vtapljal globlje in globlje v njeno dušo, dokler je ni zalilo do vrha. Hodila je ob njegovi strani, kakor hodi človek, izmučen od dolge poti, pa kljub temu hodi, ker je pač vajen hoditi... Tudi mislila ni več, ničesar pričakovala, ničesar želela in oči so zlele kakor uročene v to pusto, brezizrazno in topo nedogled... Preveč je bilo morečih misli, preveč zatajenih želja, preveč neuslišanih prošnji, preveč neizgovorjenih besed... Kadar je namreč bolečina prevelika, kadar stoji človek ob robu prepada v pričakovanju nečesa nenavadnega, usodnega, tedaj ga obide v hipu sladka, topa utrujenost in ničesar več...

Zvečer je bil ples. Prvič jo je privedel sem. Da bi jo razvedril, da bi bila vesela in da bi govorila, govorila karkoli

— le molčala da ne bi. Da bi oba pozabila, kar je bilo, pozabila ono turobno mrtvo pusto, gole kostanje, sivo nebo. Da bi ne gledal več dvoje vlažnih oči, polnih bolesti in očitania. Zakaj ji ni govoril takrat o ljubezni, zakaj ji ni privoščil toplega pogleda? Ne, ni mogel! Samo to je vedel, da ni mogel in še to, da jo vendar ljubi...

Nov svet se je odprl pred njo. Kakor da sanja pravljico iz tisoč in ene noči. Tako je zašel otrok iz predmestja v svet, ki ni ustvarjen zanj, da bi v njem živel, v svet, o katerem sme samo sanjati... Zašel je v kristalen dvorec med pisano množico vitkih teles in lepih obrazov, v lesku in blesku, ki je vzvalovila v omamnem vonju cvetja in dišav ob zvokih »jazza«, v žaru pisanih lampijonov. Gledala je v ta svet nepremično, s široko razprtimi očmi, omamljena, daleč v stran od vsakdanje puste resničnosti, — kakor stirmi otrok v pričakovanju, da se zdaj in zdaj odpro nebesa in bo zagledal nebeško razkošje.

Tišina... Gospod v črnem je zaigral. Vijolina je zaplakala, sprva tiho in pridušeno, kot da ne upa s skrivnostjo na dan, potem nežno, boječe, zopet glasne-

je, obupno proseče, še glasneje, sunkovitejša, dokler ni izzvenelo v rezkem odsekanem akordu. Pesem vijoline je bila pesem njenega srca. Kot da mu je na dlani pokazala svojo dušo, tako je umetnik — gospod v črnem, zlil v strune njeno bol in njeno neskončno, nikoli utešeno hrepenenje. Strmela je v strune in vanj, ki jih je ubiral. Tedaj je ujel njen pogled. Z nasprotne strani se je oglašil strog, svareč glas: »Pojdiva!«

Zdramila se je, in segla po čaši. Po marmornati plošči je rezko zažvenketala. Hotela bi zajokati na glas, izkričati vso bol udariti njega v obraz. Pa ni mogla — le ogromna solza je drsela izpod vek, čez lice, naravnost na črepinje. Natakaj jih je odstranil molče, s smehljajem na licu. On pa je sedel spet njej nasproti — strog in molčeč, kakor vsikdar, z revijami v rokah. Zopet je udaril »jazza«. Tedaj se je gospod priklonil, — tik pred njo, malo ubogo iz predmestja. Čudno, saj so tukaj druge, mnogo lepše od nje, ki ne poznajo solz, in ki jim ne padajo čaše iz rok. Ni mogla verjeti, toda preden se je zavedla, jo je gospod v črnem že držal v objemu in drsel z njo po gladkem parketu.

»Uboga, mala! Smiliš se mi!«

Toplo in čudno obenem je bilo v teh besedah. Tako dober je in ne gleda s sr-

dom na njo, ne molči, ne čita revij... Nekaj težkega se je odvalilo od njenega srca, iz globine pa je vstalo nekaj, čemur ni vedela imena.

»Krasna je noč, pojdi z menoj!«

Sledila mu je brez pomisleka, v zambanju, kakor otrok, ki bi mu dejal: »Pojdiva po zvezde!« In bi šel.

Kakor v špalirju strogih jezuitov, pod visokim baldahinom Don Juan in donaa Ana, tako sta se sprehajala v senci golih kostanjev pod zvezdami posutim nebom, mala iz predmestja in gospod v črnem.

To noč ni spala. V svetlih kolobarjih se je vrtela dvorana, pisana množica, ki te cvetja, od daleč je odmeval »jazza«, žareli lampijoni in nad vsem tem sen njenega hrepenenja — gospod v črnem igra pesem njenega srca.

Kostanji v drevoredu so risali dolge, vitke sence čez mrtvo, tiho pusto in prisluškovali tajnim vzdihom, tajnim prošnjam njenega srca. Toda njega ni bilo... Zakaj je to storil, zakaj govoril o ljubezni, zakaj igral pesem njenega srca, če ni ljubil? Zakaj ni šel mimo nje, ko ji je zdrknila čaša iz rok? Zakaj je sreča tako bežna? Večer, še preden je bil dan? — Molče so stirmeli temni kostanji v gluho noč nad mrtvo pusto pod sivim, nedoglednim večnim vprašanjem.

Nov finančni škandal v Franciji

Državo so osleparili za 120 milijonov frankov

Ni se še prav polegla znana afera velikega sleparja in pustolovca Staviskga, že so prišli v Franciji na sled novemu finančnemu škandalu, ki je »olajšal« državo kar za novih 120 milijonov frankov. Taki škandali so v Franciji skoraj bi rekli, kar na dnevnem redu in je Francija kar »klasična dežela« velikih sleparij in pustolovstev. Vse te lumparije in sleparije pa kažejo, da prevelika demokracija ni baš priporočljiva.

Novi škandal je sličen onemu panamskemu, ko so razni pustolovci poneverili pri gradnji Panamskega prekopa (v srednji Ameriki) ogromne vsote, ki jih je vložil francoski narod v to gradnjo. Tokrat pa je neko podjetje, ki izvršuje razna dela ob reki Seini, poneverilo okoli 120 milijonov frankov in to na zelo enostaven način: državi je neki kamnolom zaračunal približno štirikrat večje množine materiala, kot ga je bilo pa v resnici dobavljenega. Seveda so bile pri

tej »akciji« udeležene še nekatere druge osebnosti, ki zavzemajo svoja mesta celo v francoskem gradbenem ministrstvu in drugih reprezentančnih oblastvih.

Podjetje, ki je oškodovalo državo za to ogromno vsoto, gradi nasipe ob Seini. V pogodbi se je obvezalo, da bo sloj cementa debel 25 centimetrov, v resnici pa so gradili nasip, ki je bil debel samo 12 cm, denar pa prejeli za onega debeline 25 cm. Da so sleparije ostale prikriti, so uradnike, ki so vedeli za to stvar, imenitno plačevali. Tako so nekateri med njimi prejeli kar po 12 tisoč frankov mesečno. — Vsa zadeva pa je prišla na dan, ko je podjetje odpustilo enega svojih uradnikov, ki je iz maščevanja vso zadevo spravil v javnost.

Francoska vlada preiskuje škandal z veliko naglico. Pričakuje se, da bo v teku preiskave prišlo do razkritij, ki bodo kompromitirale razne visoke ugledne osebnosti.

Maribor

m- Aljaževa ulica je v Mariboru in so jo v dokaz tega merodajni činitelji naročili znižati in razkopati. To so tudi hitro storili, sedaj pa, ko je razdrta, so najo pozabili. Danes je ta ulica tako razkopana, da je ponoči po njej hoditi življenjsko nevarno, ker izgleda, kakor da so se vršili pred kratkim tam najhujši bojni meteži. Jame so polne vode in si stanovanjci v hišo pomagajo zaenkrat na vse mogoče načine, da pridejo do svojih stanovanj. Kakor čujemo, bodo pa mestni očetje — izmed katerih v tej ulici slučajno nobeden ne stanuje — preskrbeli stanovanjem pontone, da se bodo na njih prevažali do svojih stanovanj. Stanovanjci bodo zato tudi mestnim očetom zelo hvaležni.

m- Še o kinu ZKD v Mariboru. Kakor se po mestu šušlja, se za nameravano kinematografsko kulturno ustanovo skriva neka oseba, ki ima pri tej stvari gotovo velike interese. Mi bi tako namero ponovno odsvetovali, ker je že skrajni čas, da bi se prenehalo smatrati kulturo za molzno kravo. — Kakor pa smo izvedeli, je mariborska Zveza kulturnih društev že nekajkrat posodila mariborskim kinopodjetjem svoje ime na različne filmske »kulturne« komade, ko publika o tem nikoli ni bila obveščena. Tako je bil dotični filmski komad delno oproščen davkov kot »kulturni«, kam pa je šel dobiček te »kulturne« kupčije, pa nam zaenkrat ni znano.

m- Posnemajte! Kodrič Franc, uslužbenec tvrdke Rosner Marko — »Jugosvilas« v Mariboru, se je iz lastnega nagiba zglašil pri blaginiku PTL in izrazi že-

ljo, da hoče v tovarni ob priliki izplačila mezd pobirati protituberkulozni dinar. Imenovani je že pri prvem izplačilu nabral Din 218.75, za kar izreke PTL njemu, kakor vsem darovalcem iskreno zahvalo. Njegova požrtvovalnost je posnemanja vredna!

m- Študijska knjižnica je razstavila v čitalnici Meškova dela, primere njegovih rokopisov in važnejšo literaturo o njem. Razstava vsebuje poleg izvirnih izdaj tudi mnogo prevodov in ostane odprta do 24. t. m. Vstop prost vsak delavnik predpoldne od 9. do 12. ure.

m- Nova avtobusna proga. Mariborska občina je uvedla s tem tednom po našem

mestu vožnje avtobusov po novih progah. Poleg tega, da vozi avtobus na progah, ki vežejo (sicer zelo pomanjkljivo!) periferijo s centrom, bo odslej vozil še po dveh mestnih krožnih progah. Proga, ki veže koroško predmestje z Glavnim trgom je bila brezdvomno potrebna. Toda nadaljevanje te proge po Gosposki, Jurčičevi in Slovenski ulici j

no. Te ulice so že itak pretesne za vsak promet, kaj šele za velike in okorne avtobuse. Hudomušneži pravijo, da hoče občina s tem prestaviti promenado na re novirano Aleksandrovo cesto, ali pa kar na dravsko promenadno pot, za katero se je že žrtvovalo toliko... Taka taktika je zgrešena, ker ima mesto svoje tradicije, ki mu dajejo tipično not. In med te spada tudi promenada po Gosposki ulici. Nikakor se ne navdušujemo za promenado po Gosposki ulici, po kateri bodo odslej promenirali prav v urah najživahnejšega prometa, še avtobusi. In to prav v času, ko mladina hiti v šolo in iz šole. Kdo more jamčiti, da ne bo prišlo do nesreč? — Sicer pa v rentabilnost te nove proge »št. 5.« iskreno dvomimo...

Trbovlje
Članstvu Narodno-strokovne zveze!
Od strani marksistov in drugih neodgovornih elementov se razširjajo vznemirljive vesti med delavstvom, češ, da bo v revirjih TPD v Trbovljah zopet iz-

bruhrila gladovna stavka. Vodstvo NSZ ne dopušča več, da bi se kdorkoli igral z usodo delavstva, posebno pa še z usodo našega članstva. Zato pozivamo naše članstvo, da se kakršneoli gladovne stavke, provocirane od marksistov in drugih neodgovornih elementov, ne udeležijo. Zlasti pa ne od marksistov, ki najprej stavko provocirajo, potem jo lomijo, delavstvo pa spravljajo v nesrečo zgolj radi tega, da se pri kapitalistih kot stavkokaži politično okoristijo.

Brezobzirno bomo vsakogar, ki bi razširjal neresnične vesti o NSZ, njenem vodstvu ali članstvu, da je kakorkoli udeležen pri inicijativi za stavko — smatrali za zlobnega hujskača in bomo z njim tudi primerno postopali.

Narodno-strokovna zveza je pobornica za delavske interese. Svoj uspeh hoče doseči zakonitim putem in z odkritim bojem, ne pa iz skritega kota, kot to delajo marksisti in drugi. NSZ noče imeti zveze pri inicijativi za stavko, niti z onimi, ki stavke provocirajo, niti z onimi, ki jih potem kazé.

Vsemu članstvu priporočamo, naj bo previdno in naj provokaterjem in kolovodjem ne naseda. Ostalemu delavstvu pa priporočamo, da se oklene Narodno-strokovne zveze. Ta naš sklep priporočamo članstvu radi tega, ker nam ni bilo možno sklicati članskega sestanka, kljub temu, da se je marksistom dovolilo predavanje in družabni večer z godbo — in to v času žalovanja. Članstvo prosimo, da ta naš poziv upošteva.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Podružnica Nar. strokovne zveze v Trbovljah.

NAR. GLEDALIŠČE V MARIBORU.

Repertoar:

Sobota, 17. novembra ob 20. uri: »Gugalnica.« — Veseloigra v 7. slikah. Napisala Olga Scheinpflugova. — Premijera. Veljajo bloki.

z- Smrt radi splavov. Po neki statistiki umre v Ameriki letno radi splavov okoli 20.000 žensk.

Kemična tovarna

Jos. Reich

Težno pri Mariboru

izdeluje

aperture, politure, lepila, trčila, črnila, in druge predmete za izdelovanje čevljev, muholovce, kreme za čevlje, Luna, Svetolin in Nadi.

Največja izbira

pletenin in perila samo pri

M. Tomažič - Maribor
Dvorakova 10. Oglejte si neobvezno našo zalogo!

Priporoča se

„ELEGANCE“

Vekoslav Tanzer, moški in damski modni atelje, Maribor, Meliska c. 2

Prvovrstna izdelava po najnovejših angleških krojih.

Pohištvo, vložke, tapetništvo in dekoracije

najceneje nudi

NOVAK
Maribor, Vetrinjska 7
Koroška 8
Telefon 29-05

Najnovejši vzorci tkanin blaga za pohištvo, zavese in madrace